

اختر چرخ ادب نبراس الأدب

گزیده مقالات فارسی و عربی
همایش نکوداشت پروین اعتصامی

به کوشش:

محمد مهدی احمدی

رایزنی فرهنگی سفارت جمهوری اسلامی ایران در قطر
المستشارية الثقافية لسفارة الجمهورية الإسلامية الإيرانية في قطر

انتشارات بین المللی الهدی

تابستان ۱۳۸۸

- سرشناسه : احمدی، محمد مهدی، ۱۳۳۷ -، گردآورنده
عنوان و نام پدیدآور : اختر چرخ ادب = نبراس الأدب : گزیده مقالات فارسی و عربی نکوداشت پروین اعتصامی / به کوشش محمد مهدی احمدی ؛ [به سفارش] رایزنی فرهنگی سفارت جمهوری اسلامی ایران در قطر
مشخصات نشر : تهران: انتشارات بین المللی الهدی، ۱۳۸۸
مشخصات ظاهری : ۳۴۸ ص.
شابک : ۹۷۸ - ۹۶۴ - ۴۳۹ - ۴۰۴ - ۱
وضعیت فهرست نویسی: فیبا
موضوع : اعتصامی، پروین، ۱۲۸۵ - ۱۳۲۰.
موضوع : اعتصامی، پروین، ۱۲۸۵ - ۱۳۲۰ -- نقد و تفسیر
موضوع : شعر فارسی -- قرن ۱۴ -- تاریخ و نقد
شناسه افزوده : ایرانی. رایزنی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران. (دوحه)
رده بندی کنگره : ۱۳۸۸ ۳ الف ۳ / PIR ۷۶۱۵
رده بندی دیویی : ۸۰۹ فا ۱/۶
شماره کتابشناسی ملی : ۱۳۰۴۶۷۱

انتشارات بین المللی الهدی
تهران - صندوق پستی: ۴۳۶۳ - ۱۴۱۵۵
تلفن: ۸۸۸۹۵۰۰۳ - ۸۸۸۹۷۶۶۱ فاکس: ۸۸۸۹۵۶۵۴

نام کتاب: اختر چرخ ادب - نبراس الأدب
(گزیده مقالات فارسی و عربی همایش نکوداشت پروین اعتصامی)
به کوشش: محمد مهدی احمدی
نوبت چاپ: اول، ۱۳۸۸ هـ. ش
شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۷۸ - ۹۶۴ - ۴۳۹ - ۴۰۴ - ۱
ناشر: انتشارات بین المللی الهدی
کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است.

بخش اول: چکیده مقالات به زبان فارسی

- ۹ - مقدمه / محمد مهدی احمدی
- ۱۱ - نقش تحولات عصر پروین اعتصامی و تأثیر مسائل اجتماعی و اخلاقی در اشعار وی
- ۱۲ - د. امیر اکبری
- ۱۳ - بررسی مناظرات پروین اعتصامی از نظر فرم و محتوی
- ۱۴ - د. سید احمد یارسا
- ۱۶ - بررسی مناظرات پروین اعتصامی از نظر فرم و محتوی / د. بهناز پیامی
- ۱۷ - مقایسه دیدگاه‌های دو ادیب ایرانی (پروین اعتصامی) و مصری (باحثه البادیه) در مورد مادر
- ۲۰ - نویسنده: دکتر مریم پیکان‌پور
- ۲۱ - داستان‌های قرآنی در شعر (پروین اعتصامی) / د. عبدالکریم علی جرادات
- ۲۳ - اوضاع سیاسی و اجتماعی ایران در شعر پروین / د. خسرو خوانساری
- ۲۴ - جامعه‌ی آرمانی در شعر پروین اعتصامی / سعید روزبهانی
- ۲۶ - سلطان بلامنازع مناظره بررسی مناظرات پروین (از حیث رویکرد، ساختار، زبان و محتوی)
- ۲۷ - حسین شنوائی
- ۲۹ - بن‌مایه‌های شعر پروین / د. اکبر شعبانی
- ۳۱ - سیطره تناس قرائی در قطعه لطف حق پروین اعتصامی
- ۳۳ - د. علی باقر طاهری نیا؛ مریم عابدی نصیرآبادی نیا
- ۳۴ - علت ماندگاری شعر پروین / محمدرضا فرامرزی
- ۳۷ - جامعه‌شناسی پروین اعتصامی و تصویر جامعه در شعر او
- ۳۹ - د. فریده کریمی موغاری
- ۴۱ - پروین شاعر گفت و گو، مبارزه و اندرز / د. روح‌انگیز کراچی
- ۴۳ - بررسی و تحلیل مناظرات در دیوان پروین اعتصامی
- ۴۴ - فاطمه کاکاوند قلعه‌نوئی
- ۴۵ - دو محضر (بررسی یکی از سروده‌های پروین) / د. پروین دخت مشهور
- ۴۶ - تحلیل شعر پروین اعتصامی براساس نظریه‌ی زیبایی‌شناسی انتقادی (مکتب فرانکفورت)
- ۴۷ - د. مرتضی محسنی، دکتر غلامرضا پیروز

- ۳۵ - پروین شاعر مناظرات / د. روح الله هادی
- ۳۶ - جایگاه عاطفه در اشعار پروین اعتصامی / فائزه عرب یوسف آبادی

بخش دوم: مقالات به زبان فارسی

- ۳۹ - نقش تحولات عصر پروین اعتصامی و تأثیر مسائل اجتماعی و اخلاقی / د. امیر اکبری
- ۴۱ - شرایط سیاسی و اجتماعی معاصر با پروین اعتصامی
- ۵۳ - بررسی مناظرات پروین اعتصامی از نظر فرم و محتوی / د. سید احمد پارسا
- ۶۵ - بررسی ساختار گفتگو در داستان‌های پروین اعتصامی / د. بهناز پیامی
- بازتاب داستان‌های قرآن در سروده‌های پروین اعتصامی
- ۷۵ - د. عبد‌الکریم علی جرادات
- ۷۹ - اوضاع سیاسی و اجتماعی ایران در شعر پروین / د. خسرو خوانساری
- مقایسه دیدگاه‌های دو ادیبه ایرانی (پروین اعتصامی) و مصری (باحثه البادیه) در مورد مادر
- ۹۱ - د. مریم پیکان پور
- ۱۰۹ - جامعه‌ی آرمانی در شعر پروین اعتصامی / سعید روزبهانی
- ۱۲۳ - بررسی مناظره‌های پروین سلطان بلامنازع مناظره / حسین شنوائی زارع
- ۱۳۳ - بن‌مایه‌های شعر پروین / د. اکبر شعبانی
- ۱۴۵ - علت ماندگاری شعر پروین / محمدرضا فرامرزی
- جامعه‌شناسی پروین اعتصامی و تصویر جامعه در شعر او
- ۱۵۱ - د. فریده کریمی موغاری
- ۱۶۷ - پروین شاعر گفت‌وگو، مبارزه و اندرز / د. روح انگیز کراچی
- ۱۷۳ - بررسی و تحلیل مناظرات در دیوان پروین اعتصامی / فاطمه کاکاوند قلعه‌نونی
- بررسی مناسبت‌های لفظی در کاربرد واژه‌های عربی در شعر پروین اعتصامی
- ۱۹۱ - د. غلامرضا کریمی فرد
- ۲۲۱ - دو محضر (بررسی یکی از سروده‌های پروین) / د. پروین دخت مشهور
- بررسی اندیشه‌های اجتماعی شعر پروین اعتصامی براساس نظریه‌ی زیبایی‌شناسی انتقادی / د. مرتضی محسنی، د. غلامرضا پیروز
- ۲۶۱ - پروین شاعر مناظرات / د. روح الله هادی
- ۲۷۷ - اختر چرخ ادب (گذری بر زندگانی پروین اعتصامی) / د. حسین علی یوسفی
- ۲۸۵ - جایگاه عاطفه در اشعار پروین اعتصامی / فائزه عرب یوسف آبادی

بخش اول ۵

چکیده مقالات

به زبان فارسی

وقت سخن مترس و بگو آن چه گفتی است

مقدمه

پروین اعتصامی در ۲۵ اسفند ماه، سال ۱۲۸۵ هجری شمسی در خانواده‌ای اهل قلم در تبریز به دنیا آمد. پدرش یوسف اعتصام الملک از مبارزان و نویسندگان دوران مشروطه و مادرش اختر فتوحی بود. او در زمانی زاده شد که جنبش مشروطه تمام شالوده جامعه را از جمله ادبیات تحت تأثیر قرار داده بود. پروین از کودکی با مشروطه خواهان و چهره‌های فرهنگی آشنا شد و ادبیات را در کنار پدر و اساتیدی چون دهخدا و ملک الشعرای بهار آموخت. در دوران کودکی زبان‌های فارسی و عربی را در منزل و زبان انگلیسی را در مدرسه آمریکائی‌ها فراگرفت بعضی از متون فرانسه را نیز به فارسی ترجمه کرد. ذوق سرشار و وجدان بیدار پروین با آشنائیش به فنون ادب در هم آمیخت و وی را در زمان حیات کوتاهش به جایگاهی بلند رساند. عصری که پروین در آن می‌زیست، عصر محدودیت‌های فراوان برای زنان بود شاید دلیل ماندگاری پروین را بتوان فصاحت و اهل زبان بودن وی دانست. پروین شعر را وسیله‌ای برای بیان دردها و ناکامی‌های مردم رنج کشیده قرار داد و نامش را در تاریخ ادبیات ایران جاودانه ساخت. به واسطه او بود که صدای زن در ادبیات ایران به اوج خود رسید و توانست به همگان ثابت کند که زنان نیز می‌توانند استعدادی شگرف داشته باشند. او اولین ابیانش را در دوران تحصیل در کالج آمریکائی‌ها و در سن ۸ سالگی سرود در ۱۸ سالگی علاوه بر سرودن شعر در همان کالج به تدریس زبان انگلیسی مشغول شد و در سن ۳۰ سالگی به تشویق ملک الشعرای بهار اولین دیوان خود را منتشر کرد. او در دوران شکل‌گیری

جنبش زنان از اولین گروه زنانی بود که در عرصه اجتماعی به کار دولتی اشتغال پیدا کرد و در سال ۱۳۱۸ به عنوان کتابدار دانش سرای عالی در کتابخانه وزارت فرهنگ مشغول به کار شد. او در همان زمان با سیمین دانشور آشنا شد. پروین به رغم درخشش در عالم ادبیات و در عرصه‌های اجتماعی زندگی آرامی نداشت او فقط ۷۵ روز زندگی در تأهل را با نوه عموی خود که رئیس شهربانی کرمانشاه بود تجربه کرد و از همسرش جدا شد و پس از آن پدر را تکیه گاه خود قرار داد و به سرودن اشعارش ادامه داد. مرگ اعتصام الملک ضربه بزرگی بر روح این شاعره توانا فرود آورد و او که نمی‌توانست این مصیبت را تحمل کند سرانجام در روز سوم فروردین ۱۳۲۰ دچار بیماری شد. پزشکان بیماری او را حصبه تشخیص دادند. پروین بعد از سیزده روز تحمل بیماری در ۲۵ سالگی چشم از دنیا فرو بست و در شهر قم در جوار حرم مطهر حضرت معصومه (س) برای همیشه آرام گرفت. پروین زنی صریح اللهجه و صادق بود که اعتقاد داشت باید از سر جان به جانبداری از حقیقت برخاست و سخن حق را به هر قیمت به زبان جاری کرد.

وقت سخن مترس و بگو آن چه گفتنی است

شمشیر روز معرکه، زشت است در نیام

در پایان لازم می‌دانم از مشارکت و همکاری اساتید برجسته ایران و کشورهای اسلامی که به دبیرخانه کنگره مقاله ارسال نمودند تشکر و قدردانی نمایم و همین طور از جناب آقای دکتر یوسفی و استاد سمیرا رشدی مدرس ادبیات فارسی دانشگاه کویت و همکاران صدیق خودم در رایزنی فرهنگی که در نظارت و انتشار کتاب مساعدت نمودند قدردانی نمایم و با تشکر ویژه خدمت جناب آقای دکتر واعظی رایزن محترم فرهنگی سابق در قطر به خاطر تلاش و پیگیری در پیرامون فراخوان مقالات پروین، مقدمات راه‌اندازی کنگره بین‌المللی پروین و تنظیم و تدوین اولیه مقالات ارسالی به دبیرخانه.

محمد مهدی احمدی

رایزن فرهنگی سفارت ج.ا.ایران در قطر